

Sezona 14/15.
Žan-Batist Poklen Molijer
UOBRAŽENI BOLESNIK
Reditelj Jagoš Marković

JDP

JUGOSLOVENSKO DRAMSKO POZORIŠTE

Beograd
www.beograd.rs

Sezona 2014/15

Žan-Batist Poklen Molijer

UOBRAŽENI BOLESNIK

Reditelj Jagoš Marković

Premijera na Sceni „Ljuba Tadić“ u petak, 24. aprila 2015. u 20 časova.

Sadržaj

- 5 MOLIJEROVO DOBA. Svet nauke i svet bolesti
Priredila Jelena Kovačević
- 11 IV. Iz *Četiri kvarteta. Ist Kouker 2*
T. S. Eliot
- 12 MOLIJER, POSLEDNJI ČIN
Virdžinija Skot
- 17 GLAS REDITELJA
- 20 PRVA MEDITACIJA
Džon Don
- 23 KOMIČNA TERAPIJA: MOLIJER I MEDICINSKA FARSA
Pejsli N. Livingston
- 24 KOMEDI-CINA
Endrju Kalder
- 28 ŠESTA MEDITACIJA
Džon Don
- 32 DVADESET TREĆA MEDITACIJA
Džon Don
- 34 HIPOHONDRIJA I HIPOHONDRIČNI POREMEĆAJ
Ljubomir Erić
- 37 MEDICINA U DOBA BAROKA (odlomci)
Petar V. Simić, Aleksandar P. Simić
- 41 Biografije
- 44 Summery in English
- 46 Beleška o programu

Jugoslovensko dramsko pozorište
Žan-Batist Poklen Molijer
UOBRAŽENI BOLESNIK
Jean-Baptiste Poquelin Molière
Le Malade imaginaire

Reditelj Jagoš Marković

Adaptacija, scena, izbor muzike Jagoš Marković
Kostimografija Bojana Nikitović
Scenski govor Ljiljana Mrkić Popović
Dizajn svetla Mile Buturović

IGRAJU

Argan DRAGAN MIĆANOVIĆ
Belina RADOVAN VUJOVIĆ
Toaneta JELISAVETA SABLIC
Gospodin Pirgon GORAN ŠUŠLJK
Gospodin Diafoarus VLASTA VELISAVLJEVIĆ
Toma Diafoarus BOJAN DIMITRIJEVIĆ
Gospodin Bonfoa NEBOJŠA MILOVANOVIĆ
Gospodin Fleran SLOBODAN TEŠIĆ
Anželika MARTA BJELICA
Kleant MLADEN SOVILJ
Berald MILOŠ JEVTIČIĆ

Organizator Vladimir Perišić

Inspicijent Dušan Milosavljević
Sufler Ksenija Ćirica

Asistent kostimografa Kristina Kostić

Majstor svetla Ivan Lazović
Majstor zvuka Igor Bošković

Premijera na Sceni „Ljuba Tadić“ u petak, 24. aprila 2015. u 20 časova.

U predstavi se koristi muzika Gustava Malera Peta simfonija, u cis-molu, stav IV Adagietto.

**IZOSTAVLJENA
STRANICA...**

MOLIJEROVO DOBA

Svet nauke i svet bolesti

U porodici Mari Krese (Marie Cressé) i Žana Poklena (Jean Poquelin), pariskog trgovca nameštajem i kraljevog tapetara, rodilo se prvo dete, Žan-Batist (Jean-Baptiste), budući Molière. Dete su krstili 15. januara.

Smrt Molijerove majke. Iduće godine, otac se ženi Katarinom Floret, kćerkom jednog trgovca.

1622. Rodila se Katarina Kepler, isceliteljka i majka Johanesa Keplera. Biće optužena da je veštica; suđenje će trajati sedam godina, a četrnaest meseci provešće u tamnici.
1623. Galilej tvrdi: „Zakoni prirode su napisani na matematičkom jeziku.“
Rodio se Blez Paskal.
Santorio, fiziolog i lekar, začetnik u proučavanju metabolizma, primenjuje Galileove teze u medicini; razvija fizičku medicinsku teoriju; uporno meri masu, temperaturu, disanje.
1626. Umro je Fransis Bejkon, otac moderne naučne metode, koji je isticao važnost naučnog eksperimenta.
1627. Rodio se Robert Bojl, matematičar i fizičar, jedan od osnivača Kraljevskog društva u Engleskoj. Proučavao je sagorevanje i disanje.
1628. Anatom i lekar engleskih kraljeva Džemsa I i Čarlsa I, Vilijam Harvi, na osnovu neposrednog posmatranja otkriva kako cirkuliše krv i objavljuje studiju *De motu cordis*.
1630. Preminuo Johanes Kepler, matematičar, graditelj modernog sveta, osnivač naučnog heliocentrizma. (Male boginje preležane u detinjstvu, oslabile su mu vid i ograničile pokrete ruku.)
U epidemiji kuge u Italiji umire milion ljudi.
1632. Galilej formuliše zakon o slobodnom padu tela. Galilej je pozvan u Rim da brani svoje stavove pred inkvizitorom Makulanijem.
Klod Melan objavljuje prve karte Meseca.
Rodio se Spinoza.
Rodio se Džon Lok.

O Molijerovom obrazovanju nema mnogo podataka. Uz prvo izdanje njegovih dela objavljeno je da je pohađao jezuitsku školu De Klermon, isticao se u društvenim naukama i filozofiji; stekao je solidna znanja u latinskom, retorici i sholastici. (Ovu školu učili su i Dekart i Kornej.)

Studira prava.

Molijer gleda slavnog italijanskog glumca Tiberija Fiorelija, poznatog kao Skaramuš. On obnavlja italijansku komediju u Parizu.

Nasleđuje deo očeve tapetarske službe na dvoru.

U ovoj prelomnoj godini života, upoznaje i Madlenu Bežar; s njom i nekoliko drugih glumaca osniva trupu *L'illustre Théâtre*. Iznajmljuju tenisko igralište za svoje pozorište.

Rodila se Armanda Bežar, buduća Molijerova supruga.

28. juna Žan-Batist menja ime u Molijer.

Sledeće godine, nastaje prva farsa na lekare, *Leteći lekar*.

Zbog dugova, Molijerova trupa napušta Pariz i putuje po provinciji sledećih trinaest godina: Monpelje, Tuluz, Angulem, Limož...

Sedište trupe je Lion.

Trupa dobija zaštitu princa De Kontija, Molijerovog školskog druga. Igraju u privatnom teatru *La Grange*.

1635. Dekart završava svoj kopernikovsku raspravu *Svet*, čije je objavljivanje odloženo zbog osude Galileja.

1637. Galilej obznanjuje zakon klatna; Dekart objavio *Raspravu o metodi* i *Dioptku*; Volter *Pisma*.

1638. Posle 23 godine braka i četvoro mrtvorodene dece, kraljevski par Francuske dobio je sina Luja XIV. Majka se neće razdvajati od njega i razviće mu ljubav prema – pozorištu i hrani.

1640. Na zalaganje lekara Gija de la Brosa u Parizu je otvorena Kraljevska bašta (*Jardin du roi*), za proučavanje biljaka i medicinsku upotrebu.

1642. Dekart *Metafizička razmišljanja*.

1643. Umro Galilej.
Umro Luj XIII, a Mazaren postaje tutor maloletnom Luju XIV.
Rodio se Isak Njutn.

1644. Toričeli je otkrio barometar.

1646. Rodio se G.V. Lajbnic, uz Dekarta i Sipnozu, jedan od vodećih racionalista; matematičar i fizičar, čija će otkrića uticati na mnoge buduće nauke.

1647. Izbija velika epidemija kuge u Španiji u kojoj će do 1652. umreti pola miliona ljudi.
U Francuskoj se 1648–1652. vodi veliki građanski rat, fronda, praćen nizom katastrofa (prva sveopšta kriza). Opada broj stanovnika za 10%.

1650. Dekart umro u Stokholmu.

1651. Gerike je izumeo pneumatsku mašinu.

1653. Paskal formulisao piramidalnu šemu beskonačnog niza prirodnih brojeva – Paskalov trougao.

Izvide *Ljubavnu srdžbu* u Bezijeru. Konti sve više uskraćuje zaštitu, da bi kasnije postao i zakleti Molijerov neprijatelj.
Trupa odlazi u Avinjon. Molijer upoznaje slikara Minjaroa, koji ga portretiše.

Zadobijaju patronstvo velikog gospodina, koji ih predstavlja Luju XIV i kraljici majci u starom Luvru 24. oktobra. Trupa igra Kornejevog *Nikomeda* bez naročitog uspeha, ali Molijer prilazi kralju i moli za dozvolu da odigraju komediju. Dobio je naklonost i već 3. novembra igraju *Vetropira* u *Petit Bourbonu*. Pti Burbon postaje prava pozorišna scena Molijerove trupe u Parizu (do 1660).

Izvide komediju *Smešne precioze*.

28. maja izvide *Zganarela*, laku komediju peckavu prema lekarima, koju je javnost rado gledala sve godine Molijerovog života.
Trupa se seli iz Pti Burbona, koji je srušen, a kralj im dodeljuje salu u Pale Rojalu (*Salle du Palais Royal*).

Prva predstava u novoj dvorani, *Don Garsije od Navare*.
Igraju *Školu za muževe*, izuzetno popularno delo; a kasnije, komediju-balet za kralja, *Nametljivci*.

Molijer se ženi Armandom Bežar.
Neprijatelji šire glasine da se oženio vlastitom kćerkom.
Nastaje prva od Molijerovih klasičnih komedija, *Škola za žene*.

Izvide komediju-balet *Brak na silu*.
Na kraljevom festivalu trupa igra *Tartifa*. Molijer stiče mnoge neprijatelje koji traže kraljevu zabranu. Kralj je uzdržan.
Luj XIV postaje kum Molijerovog sina, ali dete živi samo deset meseci.

Kralj usvaja Molijerovu družinu i daje im titulu *troupe du roy*.
Igraju *Don Žuana*. Neki ga napadaju za ateizam i nemoral.
Rodila se Molijerova kći, koja će ga jedina od dece nadživeti.
22. septembra postavljena je komedija-balet u saradnji

1656-57. Paskalova *Pisma jednom provincijalcu*, koja će Crkva osuditi na spaljivanje (1660).
Kristijan Hojgens, Dekartov prijatelj, objavio je prvu studiju iz računa verovatnoće. Bavio se fizikom i otkrio zakone centrifuge; izrađivao optičke instrumente, pronašao meridijanski durbin, mašinu za brušenje sočiva; unapredio časovničarstvo.

1658. Pošto je Luj XIV lečen emetičnim vinom, ovo sredstvo za povraćanje ulazi u modu širom Francuske. Pretpostavlja se da je kralj bio oboleo od tifusa.

Na dvoru se manje veruje doktorima s pariskog nego s univerziteta u Monpeljeu (pariski se drže kura ispuštanja krvi i čišćenja, a u Monpeljeu daju prednost hemijskim sredstvima).

1659.

1660. Luj XIV se ženi Marijom Terezom.
Marčelo Malpigi, italijanski lekar i biolog, napušta univerzitet u Pizi i posvećuje se mikroskopskoj anatomiji. Doprineo je razvoju fiziologije, praktične medicine i embriologije.

1661. Umro Mazaren. Luj XIV postaje apsolutni monarh. Počela izgradnja Versaja.
Do 1663. surova ciklična kriza i glad u severnoj polovini Francuske.

1662.

1664. Umro glumac Rene Bertelo (poznat kao Du Park), član Molijerove trupe.

1665. Huk: *Mikrografija*; prvi put upotrebljena reč ćelija za živi organizam, pošto ju je pod mikroskopom otkrio u pluti.

s Lilijem, *Ljubav sve leči*, lagana farsa o lekarima.
U decembru se Molijer prehladio i boluje šest nedelja.
Moguće da je tad zaradio tuberkulozu od koje će patiti ceo život. U jeku bolesti posećuju ga mnogi lekari.

U junu izvode Mizantropa.
U avgustu farsu *Silom lekar*, čiji je glavni junak Zganarel.

Slučaj *Tartif*: Molijer se ne obazire i izvodi *Tartifa* u Lamuanjonu. Sutradan gradonačelnik zabranjuje komad. Kralj obećava da će ponovo razmotriti tužbe.

10. januara izvode *Tvrđicu*, a Molijer biva optužen za plagiranje Plauta.
10. juna na festivalu u Versaju igraju *Žorža Dandena*. Postavili su i *Amfitriona*, koji počinje satirom na lekare.

Početkom godine veliki uspeh *Tartifa*, a postaće i jedno od najizvođenijih dela (čak 94 puta za njegovog života).
Nova farsa na lekare, *Gospodin de Pursonjak*.
Umro Molijerov otac.

Po kraljevoj narudžbini piše *Veličanstvene ljubavnike*, delo koje je izvedeno u februaru, okviru svečanog kraljevskog divertismana, a u baletu je trebalo da igra i sam kralj. Odustao je.
Trupa igra *Gradanina plemića* u oktobru.

Molijer, Kornej i Filip Kino zajednički pišu tragediju-balet *Psiha*. Zbog ovog tehnički zahtevnog komada pozorište je dobilo novu opremu.
Izvedene *Skapenove podvale*.

Umrta Madlena Bežar.
Prvog oktobra kršten je drugi Molijerov sin, ali će živeti svega deset dana.
Izvenena komedija *Učene žene*.
Pripreme za *Uobraženog bolesnika* s kompozitorom Mark-Antoanom Šarpentijeom.

10. februara premijera komedije-baleta *Uobraženi bolesnik*.
Posle četvrte reprize komada, 17. februara oko deset uveče, Molijer, koji je igrao Argona, dobija napad tuberkuloznog kašlja, usled čega dolazi do krvoliptanja i on umire.

1666. Luj XIV osniva Akademiju nauka u Parizu i Francusku akademiju u Rimu.
Doktor Movijen vodi kampanju za široku upotrebu antimonija.

1667. Luj XIV osniva Opservatoriju u Parizu.

1668. Izumljen okularni mikroskop s dva plan-konveksna sočiva.

1669. Malpigi proučava svilenu bubu pod mikroskopom.

1670. Paskal *Misli*.
Nepoznati autor napada Molijera u zburadoj komediji *Elomir hipohondar* (anagram od imena Molijer) i pokazuje da dobro poznaje njegovu trupu, privatni život i bolest.

1671. Osnovana Akademija arhitekture.
Klod Pero: *Anatomija životinjskog sveta*.
Prvi put je tačno izmeren meridijan.
U Italiji Crkva dopušta ženama da se bave pozorištem.

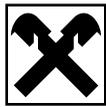
1672. Pariz poziva Lajbnica; tu će se on upoznati sa Hojgensom, kao i s francuskom filozofskom misli.

1673. Prema mišljenju XX-vekovnih istoričara, polovina evropskog stanovništva rođenog između 1620. i 1760. nije preživela granicu od dvadeset godina.

Dragan Mićanović - Argan

**IZOSTAVLJENE
STRANICE...**

**Raiffeisen
BANK**

MAX FACTOR
ŠMINKA PROFESIONALNIH ŠMINKERA

MEDIJSKI SPONZOR

PRIJATELJ KUĆE

Jugoslovensko dramsko pozorište
Kralja Milana 50
11000 Beograd

Direktor
Tamara Vučković Manojlović

Umetnički direktor
Gorčin Stojanović

Program uredili
Jelena Kovačević
Miloš Krečković
Periša Perišić
Gorčin Stojanović

www.jdp.rs
Telefoni blagajne
2644 447 i 3061 957

Štampa
Digital Printing Center
Tiraž 1000

CIP - Каталогизacija u publikaciji
Народна библиотека Србије, Београд

821.133.1.09-2 Молијер(082)
821.133.1-2:792.091(082)
821.133.1:929 Молијер

ŽAN-Batist Poklen Molijer: Uobraženi bolesnik
: reditelj Jagoš Marković : premijera na Sceni
"Ljuba Tadić" 24. aprila 2015. : sezona 2014/15.
/ [program uredili Miloš Krečković ... [et al.]]. -
Beograd : Jugoslovensko dramsko pozorište, 2015
(Beograd : Digital Printing Center). - 48 str. : fotogr.
; 21 cm

Tiraž 1.000. - Biografije: str. 41-43. - Beleška o
programu: str. 46.

ISBN 978-86-80513-77-5

a) Молијер (1622-1673) - "Уображени болесник" -
Зборници b) Молијер (1622-1673) - "Уображени
болесник" - Сценско извођење - Зборници
COBISS.SR-ID 214550284